

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
"Основная общеобразовательная школа №11 г. Малгобек"
Министерство образования и науки Республики Ингушетия
ГБОУ "ООШ №11 г.Малгобек"**

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Байтулаева Л.С.
Приказ №79 от «05» 09 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Ингушская литература»

2 классе 2023-2024 шера дешар хъехара балха программа

Длакхетора каьхат.

Программа оттаяьй ФГОСа компоненташца ювзаяь, г1алг1ай мотт хъехара Г1алг1ай республика дешара министерство хетаяьча хъокхама программага хъежжа 2 класса г1алг1ай мотт хъехара долча дешара книжках. Книжка чулоацам оттабьраш: К.А.Гагиев, Н.Д.Котиева, Оздоев, А.О. Мальсагов. Арахийцад книжка тоа а даь кхозлаг1а 2009 шера «Сердало» яхача издательство-205 оаг1ув.

Юхьанцарча классашка дешара урокаш хъехаш болча хъехархошта хьалхашка доккхий а бехктохкаме а декхарац латт: дешархой шаьра, нийса, кхетадеш, кьоастандеш деша 1омабар; дешара книжкаш т1арча произведеней чулоацам бовзийтар а цар керттера уйла йовзийтар а.

2 класса дешара книжка чулоацам 10 разделах, дакьах латт:

Гуйра- 7 сахьат ;

Вай Даьй-мохк-4 сахьат ;

Берий вахар- 9 сахьат ;

Вай доттаг1ех-хьайбаех- 11 сахьат;

1а - 6 сахьат;

Болх- йоккха г1озале - 4 сахьат;

Дувца вай ноаноех лаьца- 3 сахьат;

Б1аьсти- 6 сахьат;

Халкьа кхоллам - 15 сахьат ;

Халкьа беламе дувцараш-1 сахьат.

Эрсий йоазонхой произведенеш юкьеяхьара ма1ан да г1алг1ай эрсии литература в1аши ювзаяра, метта к1оаргалонаш, хозал тахкар, шинна метта безам т1абахийтар, сага кхетаме мел лоарх1аме да цу литература чулоацамо хъехар берашта д1ахайтар.

Программа лерх1ам ба:

- дешархой 1омабе шаьра, кхетам болаш, оаз тоаеш тайп-тайпара тексташ еша;
- дешара безам т1абахийтар, ч1оаг1бар, книжка дезадалиийтар, из харжа а шоаш деша а хар;
- художественни х1ама довзара безам кхебар, произведенеш ешаш дешархоша шоашта хетар дувцар, хьагойтар, оазаца а дешашца а сурташ дехкар;
- доттаг1алах, дикалах, эзделах, бакъдарах кхетам шербар, г1алг1ай литература езаялийтар, цун чулоацамца дешархой дика оамалаш кхеяр.

Дешара ларда сурт-сибат.

- Ладувг1а хар, шийга дувцар нийса кхетадар, хаттарашта жоп дала хар, текста чулоацам арг1-арг1аг1а хургболаш д1анийсбе хар.
- Сабаре, дешдоакьошца дешарца шаьра, кхетаме дешара д1ат1авалар, нийса, б1арчча дешашца, ч1оаг1а деша хар. Т1ехь-т1ехьаг1а сихлуш деша хар.

Литература хара пропедевтика.

- Тайп-тайпара уйлаш йола предложенеш текст йоацалга а, текст сенах оал а хар. Текста чулоацам а кертера уйла а дешархочоа шийна хьаала хар.
- Текста чулоацам хьабувцар, дешалехьа сюжета чу хетаргахьа дувцаргдар е хургдар хьаала хар.
- Дешархошта хьехархочун новкъосталца ха деза текста юкьера синонимаш, антонимаш, эпитеташ хьалеха.

Байта а проза а чулоацам в1аши биста, тайп-тайпара жанраш йовза.

Дешархой кхоллама болх.

- Йовхьамех дешар, хьхьокхар, багах а дешашца а сурт дилар, тоае езаца текстаца тайп-тайпара болх бе хар, шера ханашка хьежжа, 1алама хьал довзаш хила.

2 класса дешархочун ховш хила дезачун ларда эшамаш.

Дешар.

Уйла т1айохийташ, нийса, б1арчча дешашца дешара т1авалар. **1 ахшера** ч1оаг1ача оазаца ца йовза текст ешаш 40-50 дош а кхы а дукхаг1а а деша.

2 ахшера дешар кхетадеш, нийса, оаз а тоаеш, б1арчча дешашца, эша сихал а ч1оаг1ал а йолаш ца йовза текст ешар 55-60 дош, кхы а дукхаг1а дешар.

Дешархошта ха деза:

- дешачун тиллача цлера уйла е, цун чулоацамцара бувзамах, кертера уйла, цун кбайлагла дола малан малагла да, шоай цли тилла;
- произведене цлерага а сурташка а хьежжа дувцаргдар фуд хар;
- кертера дешаш хьалеха, хьехархочун хаттарашта жоп дала ха;
- жоп члоагла деш чулоацам чура эша предложенеш хьалехар;
- шоаш текста доагла хаттараш отгаде;
- текст доакьошта екъя, шоаш цу доакьошта цли тилла;
- текста кертера уйла хьаала, из текста цлераца ювзае;
- произведенешка бувцача турпалхоех шоашта хетар дувцар, дийшачох шоашта хетар хьаалар, кортрбар;
- чулоацам нийса а дукха хлама юкье ца дуташ а хьадувца;
- текста дешаш а предложенеш а юкьейоалаш хоржаш деша;
- байташ а зламига дакбилгаш а дагахьа ломаде, эшача тайпара сиха, оаз тоаш, члоагла, текстага хьежжа;
- тайп-тайпара литературни жанраш шоайла кьоастае ха (дувцар, фаьлг, байт, клоанолг, шира дувцар, ховли-довзали, кица, дагардерг, илии, кх. дла).

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хьехархочунца дешара тладулар отгаде, урока лерхламга хьежжа. Деша дешара лерхламашка хьежжа.
- Массанеца цхьана урока план оттае ха, произведени чулоацам хьабувцара план оттае ха. Планага хьежжа беш бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.
- Зламгача тоабаца е шинне цхьана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хьакьоастадар. Урок йодаш беча балхах раьза хилар е ца хилар длаяздар, лакхача говзала тлакхувш хилар хьахьокхар.
- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший лоламагла хьаалар, урока карах ца доалача хлама теркам бар, из тоадара болх бе лерхлам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохам бе ха, хьехархочо хаттарашца новкъостал а деш. Деша кьайла маган ха, из таха.
- Произведенеш шоайла йиста, влашкаотгае, юкьарадар а тародоацар а хьаоалаш.
- Дийшачун дакъа диста мукьама е или дакъаца, е суртаца, е кицаца.
- Произведени турпалхочо дечун бахьан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доагла масалаш доаладе, даьржа дувзадена кьамаьл де.
- Глалглай фаьлгаш кхоллара лерхлам ха, цар лу пайда, цар лерхлам ха.
- Поэзи а проза а шоайла кьоастае ха, литературнии Гилман кхетам балара тексташи санна.
- Кхоллама навикаш хьахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаш, проектни тладулараш кхоачашдеш.
- Дешашдар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а длаязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара кьамаьл отгаде, урока болх беш кадай хила, хаттараш тела. Диалогте, тоабах болх беш дакъа лаца. Шийна бакьахьа хетар члоагладеш, кхьчарца кьамаьл де хар.
- Темага хьежжа 5-6 предложенех дувзадена кьамаьл отгаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхьчунга ладувгла ха, кьовсама юкье дакъа лаца.
- Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эздешашца кьамаьл де.
- Кхьча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критерешца.
- Барт бара кийча хилар хьахьокхар, кьовсам, дов е цатоам длабаккхара тайп-тайпара вариацеш йоалае ха.
- Бокхийчарца кьамаьл деш, книжкаши, дошлоргаши, энциклопедешеш дешаш кердадар, пайдабар леа.
- Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) бокхийчар новкъосталца кийчьар, проекта темага хьежжа, слайдашка хьежжа темах лаьца лоацца дувца.

Личности.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкьера безама керттара хьал хар (барт хилар, сий дар, безаме, кьахетаме, влаша новкъостал деш хилар)
- Ше ваьнна моттиг ховш хила, ше малагача этносаца лоархлаш ва ха. Кхьча кьамех цар сий деш кьамаьл дар.

- Кхыйола культураш а, къамаш а долга ховш хилар, дикаг1а довзачарех хъадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина таракетараш хъаала хар (нохчий, татараш, 1арбий, сирийцаш, кх. д1. а).

-Юкъя а ца лелхаш, кхычунга ладувг1а ха, ший уйла сатийна д1аалар, тайп-тайпара аргументаш а йоалаеш. Дешархой в1аш къовсам балара бахъанаш ха.

- Ц1аг1а а классе а книжкаш дешара т1акхувш хилар хъахьокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эша материал кийчъяр.

- Йоазонхой кхолламах ха безам болаш хилар хъахьокхар, шийна эггара ч1оаг1аг1а безачар ц1ераш яха хар, безара бахъан а хъаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаш болга хар.

-Ишколе вахара бокъонаш йовзар, цар дешархочоа луп айда малаг1а ба хар. Дикача дешархочун масалаш доаладе йийшача произведени юкъяра.

- Сага новкъостал доацаш ше болх бе ховш хила, ше даьчох жоп дала дезалга ховш хила.

-Поэтически деша хозал ховш хила, йоазонхочо дешашца сурт дулаш доаладаь дешаш хъалаха ховш хила. Хозахийта дешаш а эпитеташ а шоай къамаьла юкъедоаладар.

-Эзделаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоакха оамалаш хъаювцаха, г1улакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Дешаш а яздеш а нийса ваг1араи б1аргий са толха ца дараи йоаг1а бокъонаш ховш хила. К1аьдвалар д1адоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахц1ена хилара бокъонаш ц1аг1а а накъайоалаш лелае ха.

Календарни-тематически план.

Дешар 2 класс - 68 сахъат.

№ п/п	Урок яла лерх 1а ха	Бок ъонца йола ха	Урока тема	Са хъа ти й боарам	Дешархой дешара т1ехдика хилара бе беза болх. Универсальни дешара ардамаш (УУД).	Материал 1омаяра лоарх1аме ардамаш (планируемые рез-ты).		Ц1.болх
Гуйра -7 с.								
1.			Озанаькъан С. «Г1атта, деша г1о!», Шеденаькъан С. «Ахка дагадоха вайна».	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка хъаракашца а книжкаца а болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, чулоацама кертера уйла хъаала хар.	Книжкаца болх беш эша хъаракаш малаг1аш да хар. Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоозонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
2.			Йовлой М. « Чкъаьре», Осминаькъан Хь. « Гуйре», «1ажий беша».	1	Дешара кхетама лард 1омаяр, прозаически а поэтически а текстаца болх бе хар 1омадар, кертерадар хъалахар, корта бе хар.	Йоозонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа.		
3.			«Мужгеи чай» (эрсий фаялг).	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл оттаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш.	Фольклора жанраш ховш хила. Фаялга турпалий оамалаш тахка хар, фаялга план оттаяр, чулоацам хъабувцар.		
4.			Янднаькъан Дж. «Г1араг1ураш», «Гуйра».	1	Поэтически текста дешара кхетама лард 1омаяр, кертерадар къоастаде хар, дувчачун тохкам бар, кертерадар а кертера доацар а къоастадеш. Байт ювцара говзал 1омаяр, цун хъал, оамал хъаьхъокаш.	Г1алг1ай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахъа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.		
5.			Шеденаькъан С. «Ахка боабашк».	1	Дувцар хъадувцара нийса логически къамаьла «з1ы» оттаяр, дийшачох лаьца	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка		

				нийсархошца кьамаьл де хар. План оттаяр, корта бар, дешай лексически маӀан дар.	хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.			
6.			Хамхой А. «Дошо гуйре». Кицаш.	1	Хьехархочо а дешархоша а дешашдар чулаца, тара дар хьалеха хар, шийна хетар хьаала а кертерадар хьалаха а хар.	Гуйрах лаьца дешашца лоацца дувцар кхоллар, шаьра, оаз тоаеш дешар. Логически тохар долаш деша хар. Дийшачун маӀан дар, кицай маӀан дашхар. Кицаш довзар, тарадараш доаладар.		
7.			Шеденаькъан С. «Гуйрен гулакхаш».	1	Дийшачун тарадар доаладе а, кьамаьла юкье дакъа лаца а, текста юкье логически соцам беш деша хар а чоагӀдар. Текста тохкам бар, чулоацам хьабувца хара план оттаяр, дошлоргаца болх бар.	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара кьамаьл дар, шаьра дешар, хаттараш оттаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хьежжа чулоацам хьабувца кертерадар юкьера ца доаккхаш.		
Вай Даьй-мохк- 4 с.								
8.			Шеденаькъан С. «Хьа зӀамига Даьхе-ГӀалгӀайче».	1	Эшаш йола информаци книжка тӀара хьалаха Iомадар, текста чулоацам кхетабара дешаш логически бувзам боа ца беш Iодеша хара болх бар.	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара кьамаьл дар, шаьра дешар, хаттараш оттаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хьежжа чулоацам хьабувца кертерадар юкьера ца доаккхаш.		
9.			Янднаькъан Дж. «Наьна лоамаш», Гамботнаькъан Б. «Лоамашка», Чахкенаькъан Ю. «Машар эш».	1	Поэтически текст ешаш соцам бе беза моттигаш гучаяхар, юкьарадар а кертерадар а кьоастаде хар, дешархой дийшачох шоайла кьамаьл де Iомабар, ший уйлаш кьамаьлага нийса йила хар хьехар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа зӀамига текст оттае, цу чулоацамах кьамаьл де хар.		
10			Шеденаькъан С. «Хьа йоккха Даьхе-Росси», «Вай турпала юрташ».	1	Прозаически текст еша логически «зӀы» йоа ца еш дешар, кертерадар а доацар а кьоастаде хар, эша керда информаци книжка тӀара	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара кьамаьл дар, шаьра дешар, хаттараш оттаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хьежжа чулоацам хьабувца кертерадар		

				хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	юкьера ца доаккхаш.		
11		Шеденакъан С. «Вай герб», «Вай байракх». Кицаш.	1	Текст еша логически «з1ы» йоа ца еш дешар, кертерадар а доацар а къоастаде хар, эша керда информаци книжка т1ара хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ъеш дагахьа.		
Берий вахар- 9 с.							
12		Шеденакъан С. «Фу аьлар лоро?»	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
13		Гарчакхнакъан С. «Мекьал», Танкнакъан А. «Хъаьша ларх1ар».	1	Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар. Бахъанаи хъахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
14		Танкнакъан А. «Наькъа эздел».	1	Шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкье дакъа лацар, дешачун ма1ан кхетадергдолаш логически соцам беш дешар б1арчча дешашца.	Г1алг1ай г1улакх, эздел ховш хила, вахарца дувзаденнача г1улакхех къамаьл де хар, шаьра дешар, хоржаш дешар, доакьош де хар.		
15		Боазаркъанаькъан М. «Туми».	1	Произведеие кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала		

				къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	хар.		
16			Коазой Т. «Уй да бехке».	1	Оазаца текста турпалий эмоционални оамал хъахьокхар, б1арчча дешашца дешарца логически бувзам боа ца бар, прозаически текст ма1ан доа ца деш деша 1омадар.	Дувцара чулоацам лоацца кертерадар ца дуташ хъабувца, б1арчча дешашца, шаъра деша, доакъошта екъа текст, масалаш доаладе хар.	
17			Хъоашалнакъан 1. «Доккхадий дуне?», Мазинакъан М. «Оахца Муса».	1	Оазаца ший уйла –нигат хъахьокхар, отгадаъча хаттара книжка т1ара сихха хъа а леханийса жоп дала хар, дошлоргаца болх бар, дийшачун тара дар доаладе, корта бе, кертера ма1ан малаг1а да хъаала хар.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаг1ъеш дагахъа.	
18			Ахилгнакъан М. «Изаш», Шеденакъан С. «Мурад».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар.	
19			Шеденакъан С. «Деша аха к1ордадаъд».	1	Оазаца ший уйла –нигат хъахьокхар, отгадаъча хаттара книжка т1ара сихха хъа а леханийса жоп дала хар, дошлоргаца болх бар, дийшачун тара дар доаладе, корта бе, кертера ма1ан малаг1а да хъаала хар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.	
20			Горчханнакъан Б. «В1аъхий Аслан». Кицаш.	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар,	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка	

				б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
Вай доттаг1ех-хъайбаех-11 с.							
21		Ушинский К. «Хъайбаш къовсадалар», Хъоашалнакъан 1 «Борцакх».	1	Текст еша логически «з1ы» йоа ца еш дешар, кертерадар а доацар а къоастаде хар, эша керда информаци книжка т1ара хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехъ-т1ехъаг1а оаз лаг1ъеш дагахъа.		
22		Шеденакъан С. «Зоопарке».	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
23		«Борзи сискали» (фаълг), Ахилгнакъан М. «Бакъилг», 1арчакхнакъан Т. «Тайша б1ийг».	1	Дувцар хъадувцара нийса логически къамаъла «з1ы» оттаяр, дийшачох лаъца нийсархошца къамаъл де хар. План оттаяр, корта бар, дешай лексически ма1ан дар.	Дийнатех дола фаългаш ховш хила, Шаъра, оаз тоаеш б1арчча дешашца деша. Оазаца шийна фаълга турпалех хетар хъагойтар, нийса хъабувцар. Дешашца фаълга турпала сурт-сибат дила хар.		
24		Хъоашалнакъан 1. «Х1аьтал-митал», «К1азилги газилги», «Г1аъзии аьрзии».	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Хашагульгов 1аьла произведенеш йовзаш хила. Фаългаи дувцарай юкъе башхало малаг1а я хар, дийнатех лаъца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хъалехар.		

25		Хамхой М. «Борз». Дидигнакъбан А. «Фатимай пхьагал».	1	Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар Хьахинначуннеи бахъанаи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар, бIарчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, тIехь-тIехьагIа оаз лаьгIъеш дагахьа. Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша бIарчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.		
26		Патнакъбан С. «КIазилг».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Фаьлгаи дувцараи юкъе башхало малагIа я хар, дийнатех лаьца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хьалехар.		

27		Ганенакъбан М. «Цици», Мерешкнакъбан С. «Къулац».	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка книжкаца болх бе хар, хоржаш дешар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша бIарчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.		
28		«Маькара цогал» (фаьлг). Кицаш.	1	Бахъанаи хьахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар, бIарчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		

				малаг 1а я ховргдолаш нийса дешар.			
29			«Борзи цогали» (фаьлг).	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг 1а я ховргдолаш нийса дешар.	Г1алг1ай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хъабувцар, тахкар, сурташка хъежжа лоацца дувцар отгаде хар, книжка т1арча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма1ан кхетадеш деша. Хоржаш деша.	
30			«Сай» (фаьлг).	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка хъаракашца а книжкаца а болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, чулоацама кертера уйла хъаала хар.	Дийнатех дола фаьлгаш ховш хила, Шаьра, оаз тоаеш б1арчча дешашца деша. Оазаца шийна фаьлга турпалех хетар хъагойтар, нийса хъабувцар. Дешашца фаьлга турпала сурт-сибат дила хар.	
1а – 6 с.							
31			Осминаькъан Хь. «1а», Пушкин А. «1ан сайре».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а в1аши духъала а ма1ан дола дешаш доладар. Кертера уйла малаг 1а я ховргдолаш нийса дешар.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа.	
32			Лаьннаькъан М. «Лийга дув».	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг 1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар	Фаьлгаи дувцарай юкье башхало малаг 1а я хар, дийнатех лаьца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хъалехар.	
33			Шеденаькъан С. «Ж1але лар».	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг 1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.	

34		Ведажнакъбан А. «1ай», Гамботнакъбан Б. «Чарахье».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а в1аши духъала а ма1ан дола дешаш доладар. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	1аламах лаъца йола произведенеш йовзаш хила, 1алама сурташ хъахъокха дешаш хъалехар, йоазонхочун уйлаш хъахъокха дешаш хъалехар, ший уйлаш лоаца дувцарга яжка хъаювца хар.		
35		Хъоашалнакъбан 1. «1ай хъунаг1а», Мазинакъбан М. «1ан ди»,	1	Текста дешара кхетама лард 1омаяр, кертерадар къоастаде хар, дувчачун тохкам бар, кертерадар а кертера доацар а къоастадеш. Байт ювцара говзал 1омаяр, цун хъал, оамал хъахъокхаш.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаъра деша, т1ехъ-т1ехъаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа.		
36		Мазинакъбан М. «Марем», Кхоартой М. «1ан ловзар».	1				
Болх-йоккха г1озале- 4 с.							
37		Шеденакъбан С. «Маднат»	1	Бахъанаи хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
38		1арчакхнакъбан С. «Ахъмад- г1ишлонхо». Классал арахъа дешар «Фаьлгаш»	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкъе дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар	Дийшар вахарца дувза а диста а хар. Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
39		Шеденакъбан С. «Хъан болх ба дикаг1а?», Осминакъбан Хъ. «К1а, к1а».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкъе дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Дийшар вахарца дувза а диста а хар.		

				далар.			
40			Гаьгенаькъан Г. «Жагу хургва со а», Осминаькъан Хь. «Фийг». Кицаш.	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар.	ГIалгIай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахьа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.	
Дувца вай ноаноех лаьца -3 с.							
41			Хамхой А. «Са нана дика я», Меданаькъан З. «Са даь-нана».	1	Текста эмоционални оамал кьоастаяр. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст отгае, цу чулоацамах кьамаьл де хар. Шаьра деша, тIехь-тIехьагIа оаз лаьгIъеш дагахьа.	
42			Хамхой Т. «Са нана», «Бекарг» (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Текста эмоционални оамал кьоастаяр.	ГIалгIай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тIарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маIан кхетадеш деша. Хоржаш деша.	
43			МутаIалнаькъан Хь.-Б. «Башир», Ахилгнаькъан М. «Мама яь ди», Кхузгнаькъан И. «Нана».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца кьамаьла юкье дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст отгае, цу чулоацамах кьамаьл де хар.	
БIаьсти -6 с.							
44			Шеденаькъан С. «БIаьстен бутт»	1	Дешара декхараш кхоачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар,	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила. Произведени чулоацамах лаьца кьамаьл де хар.	

				хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Гонахьарча 1аламах бола кхетам шербар. Дийшар вахарца дувзаде хар.		
45			Хьоашалнаькъан 1. «Б1аьсти».	1 Текста эмоционални оамал кьоастаяр. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Хашагульгов 1. Произведенеш йовзаш хила. Произведени чулоацамах лаьца къамаьл де хар. Гонахьарча 1аламах бола кхетам шербар. Дийшар вахарца дувзаде хар.		
46			Патнаькъан С. «Оалхазараша б1енаш мишта дехк», Шеденаькъан С. «Алкхашк 1овдала яц».	1 Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доаладар.	Йоазонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ьеш дагахьа.		
47			«Бекарг» (фаьлг).	1 Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар	Г1алг1ай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар отгаде хар, книжка т1арча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма1ан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
48			Хьоашалнаькъан 1. «Бумбарг», «Чхьовкарч», «Алкхашкаш», «Боали хьачи».	1 Текста эмоционални оамал кьоастаяр. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Хашагульгов 1. Произведенеш йовзаш хила.		
49			Чакхенаькъан С. «Мала мичахьа вах», Хьоашалнаькъан 1. «Готахьазилг», «Борг1илг».	1 Кхетам болаш деша хар 1омадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доаладар. Текста эмоционални оамал кьоастаяр.	Г1алг1ай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахьа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.		
Халкъа багахьувцам – 16 с.							

50		Шеденакъян С. «Багахбувцам».	1	Дешара декхараш кхоачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	ГIалгIай багахбувцамах кхетам хила, кIоарга маIан чулоацаш оттадаьча багахбувцама доакьош ховш хила.		
51		Дагардергаш.	1	Хьехархочо а дешархоша а дешашд ар чулаца, тара дар хьалеха хар, шийна хетар хьаала а кертерадар хьалаха а хар.	ГIалгIай багахбувцама доакьош ховш хила, уж шоайла кьоастаде, масалаш доаладе. Книжка тIара а журналалаш тIара а уж хьалаха а кьоастаде а хар.		
52		Пхьабуаргаш.	1	Дешара декхараш кхоачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	ГIалгIай багахбувцама доакьош ховш хила, уж шоайла кьоастаде, масалаш доаладе.		
53		Тхьуж–илли. Малав майрагIа. Хьоастарг.	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар.	ГIалгIай багахбувцама доакьош ховш хила, уж шоайла кьоастаде, масалаш доаладе. Бераш Iомаде шоаш дагалаца а хьакхолла а тхьуж-иллеш, хьоастаргаш.		
54		«Цогала питам» (кIоанолг).	1	Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Фольклора тайпаш ховш хила. КIоанолга турпалий оамалаш тахка хар, план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
55		«Борзи жIалии» (кIоанолг).	1	Произведеие кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп	КIоанолгаш довзаш хила, цар маIан тахка ха, чулоацам хьабувцар, оаз тоаеш дешар, оазаца безам е цабезам гучабаккхар. Хаттараш оттаде а, хоржаш деша.		

				далар.			
56			«Кери къайги» (кӀоанолг), «Нали, цогали, борзи» (кӀоанолг).	1	Кхетам болаш деша хар Ӏомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар. Тара а вӀаши духъала а маӀан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал къоастаяр.	КӀоанолгаш довзаш хила, цар маӀан тахка ха, чулоацам хъабувцар, оаз тоаеш дешар, оазаца безам е цабезам гучабаккхар. Хаттараш оттаде а, хоржаш деша.	
57			«Цогали боабашки» (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар Ӏомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар. Тара а вӀаши духъала а маӀан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал къоастаяр.	ГӀалгӀай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хъабувцар, тахкар, сурташка хъежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тӀарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маӀан кхетадеш деша. Хоржаш деша.	
58			«Даде кӀаьнк» (фаьлг).	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагӀа да хар, дийшачун тохам беш берашца къамаьла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлга турпалий оамалаш тахка хар, фаьлга план оттаяр, чулоацам хъабувцар.	
59			«Дог-майраУртиг» (фаьлг).	1	Хъахинначуннеи бахъанай юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл оттаде хар, бӀарчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малагӀа я ховргдолаш нийса дешар.	Майралахи хъаькъалахи лаьца фаьлгаш хар, тарадар доаладар, шаьра, бӀарчча дешашца дешар. Дувцара къамаьл шаьрдар, чулоацам хъабувцар.	
60			«ДегӀар-м хъатӀадоагӀаргда (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар Ӏомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар. Тара а вӀаши духъала а маӀан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал къоастаяр.	Фаьлгаш хар, тарадар доаладар, шаьра, бӀарчча дешашца дешар. Дувцара къамаьл шаьрдар, чулоацам хъабувцар.	

61		«Боджи борзи» (фаьлг).	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар.	ГIалгIай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тIарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маIан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
62		«Оакхарий чарахье» (фаьлг).	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар.	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлга турпалий оамалаш тахка хар, фаьлга план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
63		«Хьинар дола пхьид». «БоргIали котами».	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Текста эмоционални оамал къоастаяр.	Дийнатех дола фаьлгаш ховш хила, Шаьра, оаз тоаеш бIарчча дешашца деша. Оазаца шийна фаьлга турпалех хетар хьагойтар, нийса хьабувцар. Дешашца фаьлга турпала сурт-сибат дила хар.		
64		«Циски цогали» (фаьлг).	1	Хьахинначуннеи бахьанаи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл оттаде хар, бIарчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	ГIалгIай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тIарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маIан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
65		«Люми цогали» (фаьлг).	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлга турпалий оамалаш тахка хар, оазаца хьай царцара безам е эгIазло хьахьокхар, фаьлга план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		

				лацар, хатгарашта дизза жоп далар.			
Халкъа беламе дувцараш- 2 с.							
66			«Хьоара кад балара», «Вас хинна латт со»,	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал кьоастаяр.	Беламе дувцараш ховш хила, тайп-тайпарча книжкаш тIара, журналаш тIара уж дешар, чулоацама тохкам бе хар, хьадувцар. Кхыйола гIалгIай багахбувцама жанраш хар.	
67			«Говр хила гIийрта вир», «Ада хIана уд вай?»	1	Текста эмоциональни оамал кьоастаяр. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	Тайп-тайпарча книжкаш тIара, журналаш тIара беламе дувцараш дешар, чулоацама тохкам бе хар, хьадувцар. Кхыйола гIалгIай багахбувцама жанраш хар.	